

Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry (ILYY)
Iisalmen luontomuseo, Kirkkopuistonkatu 9, 74100 IISALMI
iisalmi.luontomuseo@gmail.com
p. 017-818 387, 0407212618
Y-tunnus 0758532-0

MUUTOKSENHAKU Vaasan Hallinto-oikeudelta

postitus: ISAVI/kirjaamo, kirjaamo.ita@avi.fi

Viite: Pielavesi, Ventosuo nro 33/2014/1, dnro ISAVI/7/04.08/2013

Itä-Suomen aluehallintoviraston (ISAVI) päätös Ventosuon tuotantoluvasta tulee hylätä tai palauttaa uudelleen käsiteltäväksi puutteellisten tietojen ja sopimattoman sijainnin takia

ISAVI perustelee päätöksessään: "Ventosuon alueella ei ole perustettua luonnonsuojelualuetta, eikä itse hankealueella tai hankkeen vaikutusalueella ole tehty luonnonsuojelulain 30 §:ssä tarkoitettua päätöstä suojellun luontotyypin esiintymisalueesta tai 47 §:n 3 momentissa tarkoitettua päätöstä erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan hävittämisen- ja heikentämiskiellon voimaan saattamiseksi tai saman pykälän 5 momentissa tarkoitettua päätöstä muun ohella luontodirektiivin liitteessä II lueteltujen lajien merkittävien esiintymispaikkojen hävittämisen tai heikentämisen kieltämiseksi. Asiakirjoihin sisältyvästä Ventosuon sukeltajakuoriais- ja viitasammakkoselvityksestä saatavan tiedon perusteella ei ole ilmennyt, että kysymyksessä olevalla hankealueella tai hankkeen vaikutusalueella olisi näiden, luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikka, joka ympäristönsuojelulain 41 §:n 3 momentti huomioon ottaen olisi luvan myöntämisen esteenä. Luonnonsuojelusäännöksistä ei aiheudu muutakaan estettä tai rajoitusta haetulle ympäristöluvalle."

Vaikka hankkeen vaikutusalueella ei ole tehty luonnonsuojelulain 30 §:ssä tarkoitettua päätöstä suojellun luontotyypin esiintymisalueesta se ei poissulje sitä, että alueelta löytyy Etelä-Suomen alueella erittäin uhanalaiseksi luokitellun keskiboreaalisten aapasoiden suo-yhdistymätyyppi. LSL 30 § päätöksillä ei arvioida luontotyyppien uhanalaisuutta, joten ISAVI:n päätös perusteluineen oli puutteellinen. Myönteisestä päätöksestä aiheutuu Luonnonsuojelulain 42 §:n erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, kuten viitasammakolle soveltuvien allikoiden häviämistä, Viitasammakon esiintymisen varmistaminen vaatii normaalisti erittäin suotuisat olosuhteet, tai usean vuoden havainnointia. Ventosuo ei sovellu turvetuotannon sijoituspaikaksi. Turvetuotannon sijoittumiseen on esim. maakuntakaavassa osoitettu lähialueelta kohteita.

Hakijan toimittamasta selvityksestä "Luontodirektiivin liitteen IV(a) eläinlajien esiintymisestä alueella" ei löydy maastotöitä. Selvitystä voidaan pitää vain hyvänä arvauksena.

Ympäristönsuojelulain mukaan itse tuotantoalueelle sijoittuvaa lajistoa ei juurikaan oteta huomioon lupapäätöksessä, ellei lajilla luonnonsuojelulain kautta ole rauhoituksen tuomaa suojelustatusta. Tämän takia arvauksia ei voi rinnastaa kunnollisiin kartoituksiin. PSELY-keskus on lausunnossaan todennut "Hakemusta tulee täydentää näiden lajien esiintymistietojen osalta

oikein ajoitetuilla maastotöillä". Näin ei kuitenkaan tehty. ISAVI ei voi perustaa päätöksiään puutteellisiin tietoihin.

Geologisen tutkimuskeskuksen raportissa (P 13.4/83/127 Ari Luukkanen Pielavedellä 1981) todetaan, että turvekerrostuman keskisyvyys on 0,77 m. Tämä tuo haasteita turpeenkaivuille. On ennakoitavissa, että monin paikoin ojat kaivetaan mineraalimaahan saakka. Tämä puolestaan lisää ilmoitettuja päästöjä merkittävästi. ISAVI:lla oli velvollisuus estää mineraalimaan rikkomista lupamääräyksellä.

ISAVI ei vaadi päätöksessään pintavalutuskentän koostumuksen selvittämistä; uusimmissa tutkimuksissa todetaan, että puolet pintavalutuskentistä ja kosteikoista ovat itsessään päästöjä lisääviä (Turvetuotannon vesistökuormituksen ennakointi ja uudet hallintamenetelmät tutkimus, Klöve et al. 2012). Toiminnanharjoittajan tulee olla selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista (YSL 5 §). ISAVI jättää perusteluissaan kertomatta miksi vaatimusta ei huomioitu. Päätöksellään ISAVI ottaa ison riskin, että päästöt aiheuttavat merkittävää haittaa alapuoliselle vesistölle. Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan ympäristön pilaantumista aiheuttava toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski. Ventosuon ominaisuudet ja sijainti huomioiden, pilaantumisen todennäköisyys on niin korkea, että lupaa ei olisi tullut myöntää tällä varautumistasolla, ja ilman sadevesien erityistä laskeuttamista tai muuta järjestelyä hyväksikäyttäen.

ISAVI:n päätös ei ollut yksimielinen ympäristöneuvos Antti Ylitalo antoi äänestyslausunnon. Tässä hän perustelee miksi hylkäisi hakemuksen:

"Ympäristönsuojelulain 42 §:n mukaan luvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa muun muassa merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista tai vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella. Toimintaa ei myöskään saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Toiminnan sijoittamisessa on lisäksi noudatettava, mitä 6 §:ssä säädetään.

Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan ympäristön pilaantumista aiheuttava toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski. Lisäksi on otettava huomioon alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset.

Hallituksen esityksessä ympäristö- ja vesilainsäädännön uudistamiseksi (84/1999) on ympäristönsuojelulain 6 §:n 1 momentin osalta lausuttu muun muassa, että haittojen syntymisen ehkäisyssä on tärkeää toiminnan oikea sijoittaminen. Toiminnan sijoittaminen ja muut toiminnan haitallisten vaikutusten ehkäisytoimet muodostaisivat kokonaisuuden.

Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksen 14.5.2010, KHO:2010:32 (Hirvisuo), mukaan turvetuotannon vaikutukset luonnonarvoihin on osaltaan ympäristönsuojelulain 42 §:n 2 momentin nojalla otettava huomioon ratkaistaessa sijoituspaikan soveltuvuutta ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaisesti, vaikka sinänsä kysymys onkin pilaantumisen ehkäisemisestä. Luonnonarvojen merkitys voi korostua sijoitusvaihtoehtojen harkinnassa.

Ventosuon itäinen osa-alue sijoittuu ilmakuvatarkastelun perusteella laajuudeltaan noin 20 hehtaarin ojittamattomalle suoalueelle, jonka vesitalous on tehtyjen luontoselvitysten perusteella säilynyt suhteellisen muuttumattomana. Alueen suotyypeistä viisi on Etelä-Suomen alueella uhanalaisia ja lisäksi alueen suoyhdistymätyyppi, keskiboreaaliset aapasuot, on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Ventosuon linnustosta pohjansirkku on uhanalaisuusluokituksessa vaarantunut ja teeri silmälläpidettävä laji. Lisäksi muistutuksessa on ilmoitettu, että Ventosuolta on tavattu riekkopoikue. Riekko on luokiteltu uhanalaisuusluokituksessa silmälläpidettäväksi.

Hakija on vastineessaan Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausuntoon lausunut, että ”Ventosuon suoallas allaskokonaisuutena on käytännössä kokonaan metsäojitettua suota”. Vastineen väite on virheellinen, koska nyt kyseessä olevan Ventosuon hankealueen itäinen osa-alue on tehdyn luontoselvityksen mukaan hydrologisesti itsenäinen kokonaisuus, jonka suoluontotyypit muodostavat Etelä-Suomen alueella erittäin uhanalaiseksi luokitellun keskiboreaalisten aapasoiden suoyhdistymätyyppin. Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2013 ei ole Ventosuon alueella varausta turvetuotantoon. Lähialueella Kuivastensuo on turvetuotannossa ja tuotanto laajenee Kuivastensuon lisäalueelle. Lisäksi maakuntakaavassa on osoitettu turvevaraukset Ventosuosta alle viiden kilometrin etäisyydellä sijoittuville Soidinsuolle ja Lapinsuolle.

Kun otetaan huomioon Ventosuon turvetuotantoalueen sijoittuminen itäiseltä osaltaan luonnontilaiselle suoalueelle, jonka suotyypeillä ja suoyhdistymätyyppillä on tehtyjen luontoselvitysten perusteella luonnonsuojelullista arvoa, Ventosuon ympäristön suoluonnon voimakas muuttuminen ja se, että turvetuotannon sijoittumiseen on muun muassa maakuntakaavassa osoitettu lähialueelta kohteita, niin Ventosuo ei sovellu turvetuotannon sijoituspaikaksi.

Yleisen ympäristönsuojelu- ja luonnonsuojeluedun valvojana Pohjois-Savon ELY-keskus ei ole katsonut olevan edellytyksiä myöntää ympäristölupaa Ventosuon ojittamattomalle osalle.

Olen lisäksi ottanut saatuina selvityksinä lupaharkinnassani huomioon valtioneuvoston päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (VAT) ja Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman vuoteen 2015, joissa esitetään uuden turvetuotannon suuntaamista luonnontilaltaan muuttuneille soille.

Esittämäni luparatkaisu on Pohjois-Savon maakuntakaavan kaavavarausten mukainen.

Kun Ventosuon hankealueesta, joka oli hakemuksen mukaan noin 33 hehtaaria, pää-osa sijoittuu alueelle, jolle ympäristöluvan myöntämisen edellytykset eivät täyty, ei nyt käsittelyssä olevan hakemuksen perusteella voida ratkaista lupaedellytyksiä ja tarvittavia lupamääräyksiä Ventosuon läntisen osa-alueen osalta.

Edellä esitetyn perusteella hakemus Ventosuon turvetuotannosta on hylättävä.”

Lähes kaikkien turvetuotantoalueiden kiintoainespäästöt ovat suuruusluokaltaan suuremmat kuin toiminnanharjoittaja ja viranomaiset ovat julkisuudessa ilmoittaneet. Hetkellisten ylivalumiin aiheuttamat päästöt (rankkasateet) on jätetty ottamatta huomioon! Lisäksi useissa tapauksissa keväinen huippuvalunta jää ottamatta huomioon, koska se usein jää viikon välein otetun näytteenotokertojen väliin.

Kiintoainespäästöarviosta puuttuvat myös turvepölyn aiheuttama ja eristysojien kautta tuleva kuormitus, vaikka eristysojat kaivetaan nimenomaan turvetuotantoaluetta varten ja ne pitäisi siksi ottaa huomioon päästöarvioinnissa.

Kiintoaineen osalta ns. ominaiskuormat eivät ole edustavia ja niitä käytettäessä voidaan saada täysin väärä arvo tapahtuneesta tai tulevasta päästöstä. Pitää ottaa huomioon, että ominaiskuormitusluvut perustuvat ns. pysyviltä päästötarkkailusoilta otettuihin näytteisiin. Näiden osuus koko turvetuotannosta on n.15- 20 %.

Ventosuon pinta-ala on noin kaksi tuhannesosaa Suomen koko turvetuotannon pinta-alasta. Kuinka suuressa osassa ilman pysyvää päästötarkkailua olevilla turvetuotantoalueilla on samansuuruiset päästöt kuin Ventosuolla? Pysyvillä päästötarkkailusoillakin hajonta on suurta, kuten seuraavasta taulukosta ilmenee.

Taulukossa on esitetty ns. pysyvien päästötarkkailusoiden kiintoainepäästöjen minimi- ja maksimiarvot vuosittain kaikkien eri vesienkäsittelymenetelmien että erikseen pintavalutuksen osalta. (VAPO Läntisen Suomen kuormitusraportit 2003-2012)

vuosi		minimipäästö g/m ² a	maksimipäästö g/m ² a	kerroin
2003	kaikki	0,6	20,8	
	pintavalutus	1,4	20,8	14,8
2004	kaikki	0,9	21,9	
	pintavalutus	1	6,3	6,3
2005	kaikki	0,7	27,8	
	pintavalutus	1,3	5,6	4,3
2006	kaikki	1,5	10,7	
	pintavalutus	1,5	10,7	7,1

2007	kaikki	0,8	9,6	
	pintavalutus	1,2	5,4	4,5
2008	kaikki	1,2	10,8	
	pintavalutus	1,2	5,3	4,4
2009	kaikki	0,4	13,9	
	pintavalutus	0,4	10,8	270
2010	kaikki	0,4	6,3	
	pintavalutus	0,5	4,4	8,8
2011	kaikki	0,4	13,4	
	pintavalutus	0,4	5	12,5
2012	kaikki	0,4	22	
	pintavalutus	0,5	9,2	18,4

Taulukon arvoja tarkasteltaessa on otettava huomioon, että hetkellisten ylivalumien aikana näytteitä ei ole käytännössä otettu vuosina 2003 - 2011. Vuonna 2012 on otettu näytteitä hetkellisten ylivalumien aikana, mutta ei tiedetä, onko se tapahtunut nousevan valunnan aikana, jolloin pääosa kiintoainepäästöstä tapahtuu.

Turvetuotantoalueiden kiintoainespäästöt vaihtelevat vuosittain riippuen tuotantoalueelta jyrstävän turpeen ominaisuuksista ja hetkellisten ylivalumien intensiteetistä sekä lukumäärästä. On kuitenkin selvää, että ominaiskuormitusluvut eivät voi kuvata suurta suojoukkoa, vaan ne kuvaavat tilannetta ainoastaan ko. soilla. Ominaiskuormitusarvioita ei voi yleistää kuvaamaan koko turvetuotantoa erilaisilla soilla.

Ventosuon vuosittainen kiintoainepäästö 843 kg saattaa tapahtua yhden vuorokauden aikana.

Turvetuotantoalueiden päästöjen määrän arviointi on hyvin epävarmaa ja siksi niihin on asennettava jatkuvatoiminen virtaaman ja päästön mittaus. Lisäksi mittakaivo ja vesienkäsittelyrakenteet on mitoitettava kerran 40:ssä vuodessa esiintyvän suurimman vuorokautisen rankkasateen mukaisesti. 40 vuotta perustuu keskimääräiseen käyttöaikaan. On huomioitava, että YSL:n BAT-dokumenttien mukaan tulisi varautua myös kerran 100 vuodessa tapahtuviin sademääriin.

Yhdistys varaa mahdollisuuden täydentää myöhemmin valitustaan erillisellä kiintoaineanalyysillä turvetuotannosta.

Iisalmessa 30.5.2014

Iisalmen Luonnon Ystävain yhdistys ry:n puolesta

Jarmo Yliluoma, puheenjohtaja

Pertti Kaarakainen, rahastonhoitaja

Liite: yhdistyksen säännöt